

DOYLE ARTHUR CONAN

NAPOLEONIN SOTILAAN
SEIKKAILUT

Arthur Doyle

Napoleonin sotiiaan seikkailut

«Public Domain»

Doyle A.

Napoleonin sotilaan seikkailut / A. Doyle — «Public Domain»,

Содержание

I. Kuinka kapteeni menetti korvansa	5
II. Korsikalainen veljeskunta	16
Конец ознакомительного фрагмента.	19

Arthur Conan Doyle

Napoleonin sotilaan seikkailut

I. Kuinka kapteeni menetti korvansa

Vanha soturi kertoi:

Olen nähnyt koko joukon kaupunkeja, ystäväni. En tahdo väsyttää teitä kertomalla, kuinka moneen niistä olen ratsastanut voittajana kahdensadan husaarin syöstessä perässäni. Ratsuväki oli suuren armeijan etunenässä, ja Conflansin husaarit olivat ratsuväen etunenässä, ja minä olin husaarien etunenässä. Mutta kaikista kaupungeista, joihin tulimme, on Venetsia naurettavin ja huonoimmin rakennettu. En voi käsittää, mitä ihmiset, jotka sen rakensivat, ajattelivat ratsuväen manöövereistä. Murat'n ja Lasallen olisi ollut sängen vaikea johtaa eskadroona Venetsian torille. Tästä syystä jätimme Kellermannin raskaan prikaatin ja samoin omat husaarini Paduaan mannermaalle. Mutta jalkaväen kenraali Suchet piti kaupunkia miehittynä ja oli nimittänyt minut adjutantiksi siksi talveksi; häntä nimittäin miellytti seikkailuni Milanossa italialaisen miekkailunopettajan kanssa. Mies miekkaili hyvin, ja oli onni Ranskan aseitten kunnialle, että minä olin hänen vastustajanaan. Hän ansaitsi läksytyksensä, sillä ellei pidä jonkun primadonnan laulusta, niin voi olla vaiti, mutta on myöskin sopimatonta lähennellä kaunista naista. Myös kaikkien myötätunto oli minun puolellani, ja kun juttu oli loppunut, ja miehen leski joutunut eläkkeelle, olin Suchet'n adjutanttina ja seurasin häntä Venetsiaan, missä minulle sattui eriskummallinen seikkailu, jonka nyt kerron teille.

Ettekö ole olleet Venetsiassa? Ette, sillä ranskalaiset matkustavat harvoin. Me matkustelimme paljon siihen aikaan; matkustimmehan m.m. Moskovasta Kairoon, mutta me tulimme niin suurena seurueena, ettei se ollut varsin mieluista niille, joiden luona kävimme. Euroopalle koituu suuri päivä, kun ranskalaiset alkavat jälleen matkustella; he ovat hitaita jättämään kotinsa, mutta kun he sen kerran ovat tehneet, ei kukaan voi sanoa, kuinka kauaksi he matkustavat, jos heillä on sellainen johtaja mukanaan ohjaamassa ja näyttämässä heille tietä, kuin meidän pikkumiehemme. Mutta suuret päivät ovat olleet ja menneet, ja suuret miehet ovat kuolleet, ja tässä minä istun, viimeinen heistä, kahvilassa ja juon viiniä ja kerron juttuja.

Mutta minunhan piti kertoa Venetsiasta. Ihmiset elävät siellä kuin vesirodot liejusärkällä; mutta heidän talonsa ovat kauniita, ja heidän kirkkonsa, erikoisesti Pyhän Markuksen kirkko, ovat yhtä suuria kuin ne, joita olen nähnyt muissa kaupungeissa. Etenkin ovat venetsialaiset ylpeitä kuvapatsaistaan ja tauluistaan, jotka ovat kuuluisimpia maailmassa. Sotilaitten joukossa on monta, jotka arvelevat, että kun kerran heidän tehtävänsä on sotia, ei heidän tarvitse ajatella muuta kuin tappelemista ja ryöstämisestä. Siellä oli esimerkiksi vanha Bonvet – hän jonka preussilaiset tappoivat samana päivänä, kun minä voitin itselleni keisarin mitalin. Jos veitte hänet pois leiristä tai sota-alueelta ja puhuitte hänen kanssaan kirjoista ja taiteesta, istui hän vain ja mulkoili teitä käsittämättömin ilmein. Mutta oikea soturi ymmärtää sekä henkisiä että ruumiillisia asioita, kuten esim. minä. On kyllä totta, että armeijaan tullessani olin hyvin nuori, mutta kun matkustele mailman ympäri silmät auki, täytyy ehdottomasti oppia yhtä ja toista. Niinpä siis pystyin ihailemaan Venetsian tauluja ja tuntemaan suurten miesten nimet: Mikaelin, Titianin ja Angeluksen ynnä muut, jotka niitä ovat maalanneet. Eikä voida väittää, etteikö Napoleon olisi ihaillut näitä maalauksia, sillä ensimmäiseksi työkseni kaupungin valloitettuaan lähetti hän parhaat niistä Pariisiin. Otimme mitä suinkin irti saimme, ja minä puolestani sain kaksi taulua. Ensimmäisen nimi oli "Yllätetty vedenneito", jonka pidin itse, toisen, Pyhän Barbaran, lähetin kotiin äidilleni.

Täytyy kumminkin myöntää, että muutamat miehistämme käyttäytyivät sängen huonosti tauluja ja kuvapatsaita kohtaan. Venetsialaiset pitävät näitä kovin suuriarvoisina, ja niitä pronssihevosiä, jotka seisovivat heidän kirkkonsa sisäänkäytävän edessä, rakastivat he, ikäänkuin ne olisivat olleet heidän

lapsiaan. Olen aina ollut hyvä hevosten tuntija ja minulla on niihin kerno silmä, mutta en voinut huomata heidän hevosissaan mitään erikoisempaa. Ne eivät olleet niin hienoja rakenteeltaan, että niitä olisi voinut käyttää keveässä ratsuvaessä eivätkä myöskään kyllin voimakkaita tykistöä varten. Mutta kun ne olivat ainoat hevoset sekä kuolleista että elävistä koko kaupungissa, ei voinut odottaakaan, että kaupunkilaiset hoksaisivat niiden vikoja. He vuodattivat katkeria kyyneleitä, kun hevoset vietiin pois, ja yöllä löydettiin kahden ranskalaisen sotamiehen ruumiit kanavasta. Rangaistukseksi näiden murhien johdosta lähetettiin joukko tauluja pois, ja sotamiehet hävittivät useita kuvapatsaita ja ammuskelivat musketeillaan maalattuja ikkunaruujuja. Tämä kiihoitti kansaa ja kaupungissa vallitsi hyvin katkeroitunut mieliala. Monta upseeria ja sotamiestä katosi sinä talvena, eikä löydetty edes heidän ruumiitaankaan.

Mitä minuun itseeni tulee, oli minulla yltäkyllyllä tekemistä, ja aika ei tuntunut koskaan pitkältä. Olen aina pitänyt sääntönä opiskella sen maan kieltä, jossa oleskelen. Siitä syystä koetan aina etsiä jonkun naisen, joka olisi kyllin rakastettava opettamaan minulle kieltä, ja yhdessä sitten opiskelemme. Se on mielenkiintoisin tapa oppia kieltä, ja ennenkuin olin kolmenkymmenen vuoden vanha, osasin melkein kaikkia Euroopan kieliä; kuitenkin on myönnettävä, että se, minkä tällä tavoin oppii, ei juuri ole käyttökelpoista tavallisessa elämässä. Minun toimeliaisuuteni on esimerkiksi ulottunut enimmäkseen vain sotilaitten ja talonpoikien keskuuteen, ja harvoinhan tulee kysymykseen sanoa heille, että heitä rakastaa ja että palaa takaisin sodan loputtua.

Minulla ei ole missään ollut niin sievää opettajatarta kuin Venetsiassa. Hänen etunimensä oli Lucia, sukunimen unohtaa gentlemanni; mutta voin, olematta epähieno, mainita, että hän kuului erääseen Venetsian senaattoriperheeseen, ja että hänen isoisänsä oli ollut kaupungin doogina. Hän oli tavattoman kaunis, ja kun Etienne Gerard sanoo tavattoman kaunis, merkitsee se jotain, ystäväni. Minulla on arvostelukykyä, minulla on kokemusta, ja minä kykenen tekemään vertailuja. Kaikista niistä naisista, jotka ovat minua rakastaneet, ei ole kahtakymmentäkään, joista voisi käyttää yllämainittua ilmaisumuotoa. Mutta toistan, että Lucia oli tavattoman kaunis. En tiedä toista, jonka silmiä voisi verrata hänen silmiinsä, ellei ota lukuun Dolores Toledolaista. Tämä oli pieni ruskeatukkainen tyttö Santaremista. Tutustuin häneen palvellessani Massenan joukoissa Portugalissa; olen unohtanut hänen nimensä, hän oli tosiaankin kaunis, mutta häneltä puuttui Lucian vartalo ja sulo. Sitten seurasi eräs Agnes, enkä voi sanoa, kumpaa heistä pidin parempana; mutta en tee vääryyttä sanoessani, että Lucia oli ehdottomasti paras.

Tauluja saan kiittää siitä, että hänet kohtasin; sillä hänen isällään oli palatsi etäisimmällä puolella Rialtonsiltaa, joka vie suuren kanaalin poikki. Siellä oli sangen paljon seinämaalauksia, jonka vuoksi Suchet lähetti muutamia sapöörejä ottamaan ne pois ja lähettämään Pariisiin. Olin näiden miesten mukana, mutta kun näin Lucian kylpevän kyynelissä, tuntui minusta äkkiä, ikäänkuin maalaukset halkeilisivat, kun ne otettiin pois seiniltä ja siten jäivät ilman tukea. Huomautin tästä sapööreille ja lähetin heidät pois. Siitä hetkestä saakka olin perheen ystävä, ja olen tyhjentänyt monta chiantia isän kanssa ja pitänyt monta hauskaa oppituntia tyttären kera.

Muutamit upseereistamme menivät sinä talvena naimisiin Venetsiassa. Minä olisin voinut tehdä samoin, sillä rakastin Luciaa kaikesta sydämeistäni; mutta Etienne Gerardilla on miekkansa, hevosensa ja rykmenttinsä, äitinsä, keisarinsa ja uransa. Terhakalla upseerilla on kyllä aikaa rakkauteen, mutta ei naimisiin-menoon. Näin ajattelin minä sillä kertaa, ystäväni; mutta en tuntenutkaan silloin näitä yksinäisiä päiviä, jolloin haluaisin puristaa entisten rakastettujeni käsiä tai kääntää pois pääni nähdessäni vanhoja tovereitani lapsilaumojensa ympäröiminä. Tuo rakkaus, jota silloin pidin pilana ja ajanvietteenä, tiedän nyt, on minulle kaikista tunteista pyhin ja jaloin... Kiitos, ystävät, tämä on hyvää viiniä, ja yksi pullollinen lisää ei haittaa.

Ja nyt kerron teille, kuinka minä rakkaudestani Luciaan sain kokea hirveimmän elämäni merkillisistä seikkailuista, ja kuinka siinä tulin menettäneeksi oikeanpuolisen korvani kärjen. Te olette usein kysyneet minulta siitä, tänä iltana kerron sen teille.

Suchet'n päämajana oli sillä kertaa doogi Dandolon vanha palatsi. Se sijaitsi lagunin varrella likellä Markus-toria. Oli talven loppupuoli. Palatessani eräänä iltana kotiin Goldini-teatterista, löysin pienen kirjelippusen Lucialta ja gondolin, joka odotti minua. Hän pyysi minua heti tulemaan luoksensa, koska oli joutunut pulaan. Ranskalaisella ja soturilla on vain yksi vastaus tällaiseen kirjeeseen. Silmänräpäyksessä olin veneessä, ja gondolimies ohjasi pimeään kanaaliin. Muistan, että veneeseen astuessani minua hämmästytti miehen tavaton koko. Hän ei ollut kovin pitkä, mutta vahvarakenteisimpia miehiä, mitä koskaan olen nähnyt. Venetsian gondolimiehet ovat yleensä rotevaa rotua, ja voimakkaat miehet heidän joukossaan eivät ole lainkaan harvinaisia. Mies asettui taakseni ja alkoi soutaa.

Kelpo sotilaan täytyy aina ja joka hetki olla varuillaan vihollismaassa, se on aina ollut elämänsääntönäni, ja se, että olen elänyt kunnes hiukseni ovat tulleet harmaiksi, johtuu siitä, että olen seurannut tätä sääntöä. Ja kuitenkin olin sinä iltana kevytmielinen kuin typerä nuori rekryytti, joka ei muuta pelkää kuin sitä, että häntä luullaan pelkuriksi. Pistoolini olin kiireessä unohtanut. Miekka oli minulla kyllä, mutta sehän ei aina ole sopivin ase. Makasin taaksepäin nojautuneena veneessä, vajonneena unelmiin, joita herätti veden hiljainen solina ja airojen tasainen kitinä. Matkamme kävi useiden ahtaitten kanaalien kautta, joiden molemmilla puolilla oli korkeita rakennuksia. Yläpuolellamme välkkyi kapea juova tähtitaivasta. Siellä täällä näkyi silloilla, joiden alitse kuljimme, öljylampun heikko tuikkina, ja välistä pilkahdus vahakynttilästä, joka paloi pyhimyksenkuvan edessä jossain komerossa. Mutta näitä lukuunottamatta oli kaikkialla pimeää, ja erottaa saattoi ainoastaan mustan veden, joka väreili veneen sivuilla. Se oli unelmille sopiva aika ja paikka. Ajattelin kulunutta elämäni, kaikkia niitä suuria tekoja, joihin olin ottanut osaa, hevosia, joilla olin ratsastanut, ja naisia, joita olin rakastanut. Sitten ajattelin rakasta äitiäni, ja kuvittelin hänen iloansa, kun hän kuuli rahvaan kylässä puhelevan poikansa maineesta. Ajattelin myös keisaria ja Ranskaa, rakasta isänmaata, aurinkoista Ranskaa, kauniiden tyttärien ja urhoollisten poikien äitiä. Sydän paisui rinnassani ajatellessani, kuinka olimme liehutelleet Ranskan lippuja niin monen sadan peninkulman päässä sen rajoilta. Tahdoin uhrata henkeni Ranskan suuruuden hyväksi. Laskin käden sydämelleni ikäänkuin vanhoakseni tämän; mutta samassa silmänräpäyksessä syöksyi gondolinhjaaja takaapäin päälleni.

Kun huomasin, että hän syöksyi päälleni, en ensimmältä uskonut hänen hyökänneen kimppuuni, vaan että hän oli ainoastaan keikahtanut kumoon päälleni koko painollaan. Gondolinhjaaja seisoo soutuessaan takana, niin ettei häntä siis voi nähdä eikä myöskään puolustautua hänen hyökkäystään vastaan. Äsken juuri istuin rinta täynnä yleviä tunteita, seuraavassa silmänräpäyksessä makasin pitkin pituuttani veneen pohjalla, tuon raakimuksen pudistaessa minua niin että olin vähällä tukehtua. Tunsin hänen lämpimän hengityksensä niskassani. Käden käänteessä tempasi hän miekan vyöltäni ja heitti säkin pääni päälle, kiersi vahvan köyden sen ympärille ja sitoi kiinni. Siinä minä makasin veneen pohjalla avuttomana kuin vangittu lintunen. En voinut huutaa, en voinut liikahtaa, olin kuin liikkumaton mytty. Heti tämän jälkeen kuulin jälleen veden loiskinan ja airojen kitinän. Tuo lurjus oli tehnyt tekosensa ja alkoi soutaa jälleen tynesti ja välinpitämättömästi, ikäänkuin säkin vetäminen husaari-everstin päähän olisi ollut hänen jokapäiväistä työtänsä.

En voi sanoa teille, mikä nöyryytys ja mikä raivo minut valtasi maatessani siinä kuin karitsa, joka teuraaksi viedään. Minut, Etienne Gerardin, kevyen ratsuväen kuudennen prikaatin taistelusanarin ja pääarmeijan ensimmäisen miekkamiehen oli yllättänyt aseeton mies ja tällä tavalla! Makasin kuitenkin tynesti; sillä aikanaan on tapeltava ja aikanaan säästettävä voimia. Olin saanut tuntea tämän miehen otteen käsivarsissani, ja tiesin, että olin kuin lapsi hänen käsissään. Odotin senvuoksi liikkumattomana, mutta raivosta kiehuvalta sydämellä, milloin otollinen hetki löisi.

Kuinka kauan olin maannut veneen pohjalla, en osaa sanoa, mutta minusta tuntui aika sangen pitkältä ja lakkaamatta kuulin veden lorinan ja airojen kitinän. Useita kertoja käännymme, sen hoksasin pitkistä surumielisistä huudoista, joita gondolinhjaaja päästi varoittaakseen tovereitaan tulostamme. Viimein, kuljettuamme jokseenkin pitkän matkan, huomasin, että vene karahti valkamaa

vasten. Mies löi kolme kertaa airolla veneen laitaan, ja vastaukseksi hänen merkinantoonsa kuulin telkien ratinaa ja avaimen vääntelemistä. Raskas, suuri ovi kitisi saranoillaan.

"Oletko siepannut hänet?" kysyi jokin ääni italiaksi. Raakimukseni purskahti nauruun ja potkaisi säkkiä, jossa makasin. "Täällä hän on", sanoi hän.

"He odottavat", sanoi jokin ääni ja lisäsi jotain, jota en ymmärtänyt. – "Ota hänet sitten", sanoi mies, joka oli minut vanginnut. Hän otti minut käsivarsilleen, astui pari askelta alas ja heitti minut kovalle kivilattialle. Silmänräpäystä myöhemmin natisivat teljet, ja avaimet kalisivat. Olin vankina tässä talossa.

Äänistä ja askeleista päättäen saatoin huomata ympärilläni olevan useita ihmisiä. Ymmärsin italiaa koko joukon paremmin kuin puhuin sitä, ja voini siis varsin hyvin saada selkoa heidän puheistaan.

"Et kai ole tappanut häntä, Matteo?"

– "Mitä sitten, vaikka olisinkin." – "Sinun täytyisi todennäköisesti tehdä tiliä siitä tuomioistuimen edessä." – "Nehän antavat hänet joka tapauksessa tappaa, vai mitä?" – "Kyllä, mutta ei ole minun eikä sinun asia tehdä se." – "Mitäs vielä! En ole tappanut häntä, sillä kuollut mies ei pure, ja tuo puraisi peukaloani vetäessäni säkkiä hänen päänsä ympärille." – "Hän makaa kovin hiljaa." – "Pudisteles häntä vähän, niin pian näemme, että hänessä on henki tallella."

Köysi, jolla minut oli sidottu, päästettiin irti, ja säkki otettiin pois pääni ympäriltä. Makasin lattialla liikkumattomana, silmät ummessa. – "Kautta kaikkien pyhimysten, etkös olekin taittanut niskat häneltä!" – "Ei, hän on vain pökertynyt. Muutoin olisi parempi, ettei hän koskaan tulisi tuntoihinsa." Tunsin käden soluvan takkini sisäpuolelle.

"Matteo on oikeassa", sanoi ääni, "hänen sydämensä jyskyttää kuin vasara. Anna hänen vaan maata, kylläpä hän siitä tointuu."

Odotin minuutin tai pari, sitten uskalsin luoda salaisen silmäyksen ympärilleni. Alussa en voinut nähdä kerrassaan mitään, sillä olin ollut niin kauan pimeässä, ja huoneeseen, jossa olin, pilkisti vain heikko valo! Mutta pian hoksasin, että pääni yläpuolella kaareutui kipsikatto, joka oli koristettu jumalten ja jumalattomien kuvilla. Se ei ollut mikään ryövärien luola, johon minut oli viety, vaan nähtävästi jonkin venetsialaisen palatsin halli. Pysyen liikkumatta ja aivan hiljaa, minä sain nyt salaisesti nähdä vilahdukselta minua ympäröivät miehet. Siinä oli gondolinohjaaja, ruskea, karkeapiirteinen oikein murhaajan näköinen hirtehininen, ja hänen vieressään kolme muuta miestä, yksi heistä oli pieni, etukumarainen mies, jolla oli karski ilme kasvoillaan ja avainnippu kädessä, toiset kaksi olivat kauniisiin livereihin puettuja nuoria palvelijoita. Kuunnellessani heidän keskusteluaan, selvisi minulle, että pieni mies oli hovimestari, ja ne kaksi muuta hänen käskyläisiään. Heitä oli tosin neljä minua vastaan; mutta pieni hovimestari ei paljoakaan merkinnyt. Jos minulla olisi ollut ase, olisin minä hymyillyt tälle ylivoimalle; mutta jos käsin oli tapettava, niin oli kuitenkin yksi heistä tarpeeksi ylivoimainen vastustaja, vaikka nuo kolme muuta miestä eivät häntä auttaisikaan. Viekkauden, mutta ei voiman täytyi tulla avukseni. Katselin ympärilleni keksiäkseni jonkun keinon paeta ja tein tässä hommassa päälläni tahdottoman liikkeen. Vaikka se olikin vähäinen, ei se jäänyt kuitenkaan vartijaltani huomaamatta. "Nouskaahan jaloillenne, pikku ranskalainen", mörisi gondolinohjaaja, "nouskaa ylös, sanon minä!" Ja hän potkaisi minua toisen kerran.

Ei milloinkaan ole käskyä toteltu niin nopsasti kuin nyt. Silmänräpäyksessä olin jaloillani ja syöksyin hallin perälle päin. He jäljissäni samalla tavalla kuin olen nähnyt englantilaisten koirien vainoavan kettua; mutta halli päättyi pitkään käytävään, jonne empimättä syöksyin. Tämä käytävä kääntyi vasemmalle, ja niin tulin jälleen takaisin halliin. Vainoojani olivat lakkaamatta kintereilläni, eikä minulla ollut aikaa siekailla. Syöksähdin rappusille, mutta kaksi miestä tuli sieltä vastaan; vetäydyin takaisin ja koetin avata sitä ovea, josta minut oli tuotu sisään; mutta se oli suljettu suurella teljellä, jota ei saanut liikahtamaankaan. Gondolinohjaaja tavoitteli minua puukollaan, mutta annoin hänelle sellaisen potkun, että hän keikahti nurin. Hänen veitsensä putosi kilahtaen kivilattialle, mutta en kerjennyt ottamaan sitä ylös, sillä nyt ilmestyi puolitusinaa muita, jotka koettivat iskeä minuun

kiinni. Kun yritin syöksyä heidän keskitsensä, pani pieni hovimestari jalkansa eteeni, niin että lensin nurin; mutta seuraavassa silmänräpäyksessä olin taas pystyssä ja vainoojieni otteesta vapautuneena murtauduin heidän lävitseen ja painelin hallin toisessa päässä olevaa ovea kohti. Onneksi pääsin sinne ennen takaa-ajajiani ja huudahdin riemusta, kun lukko helposti aukeni; sillä huomasin, että tämä ovi vei ulos ja sitä myöten olisi pakoni selvä. Mutta olin unohtanut, missä kaupungissa olin. Jokainen talo on samalla saari. Kun työnsin oven auki valmiina hyppäämään kadulle, heijastui valo hallista syvään, hiljaiseen, mustaan veteen, joka ulottui aina ensimmäiselle rappuselle saakka. Peräydyin takaisin, ja seuraavassa silmänräpäyksessä saavuttivat vainoojani minut. Mutta minua ei ollut varsin helppo nitistää!

Potkin heitä ja raivasin tietä vapaaksi, vaikka yhdelle heistä, joka innokkaasti koetti pidellä minua kiinni tukasta, jäi koura täyteen hiuksiani. Pieni hovimestari löi minua avaimella, toisten hakatessa ja repiessä; mutta vielä kerran pääsin heidän käsistään. Syöksyin suuria rappusia ylös ja tyrkkäsin auki tavattoman ison sivuoven, joka oli aivan edessäni, mutta huomasin nyt, että kaikki ponnistukseni olivat olleet turhia.

Huone, johon olin murtautunut, oli loistavasti valaistu. Kultaisine kynttiläkruunuineen, mahtavine pilareineen ja maalattuine seinineen ja kattoineen se oli ilmeisesti jonkun venetsialaisen palatsin suuri sali. Tällaisia palatseja on sadoittain tässä eriskummallisessa kaupungissa, ja muutamissa niistä on saleja, jotka kaunistaisivat vaikka Louvrea tai Versaillesta. Salin keskellä oli koroke, jolla istui puoliympyrään sijoittuneina kaksitoista miestä, kaikki Fransiskaanimunkkien tavoin mustiin kaapuihin puettuina ja silmät naamarin peitossa. Joukko aseistettuja, raa'an näköisiä miehiä seisoivat oven suussa, ja heidän keskellään, koroketta vastapäätä, nuori, kevyen jalkaväen univormuun puettu mies. Kun hän käänsi päänsä, tunsin hänet. Hän oli kapteeni Auret, seitsemännestä rykmentistä; nuori baskilainen, jonka kanssa talven aikana olin tyhjentänyt monta viinilasia. Hän oli kuoleman kalpea, miesparka, mutta hän käyttäytyi urheasti ryöväreitten joukossa, jotka häntä ympäröivät. En unohda koskaan sitä toivon välkettä, joka loisti hänen silmistään, kun hän näki toverinsa tulevan saliin, ja sitä epätoivon ilmettä, joka tuli sijaan, kun hänelle selvisi, etten ollut tullut muuttamaan hänen kohtaloansa, vaan jakamaan sen.

Voitte kuvitella näiden miesten hämmästyksiä, kun syöksyin sisään. Vainoojani syöksyivät perässäni ja sulkivat oven, niin ettei voinut olla puhettakaan enemmistä pakoyrityksistä. Juuri tällaisina hetkinä luontoni nousee voimaansa. Täysin arvokkaasti astuin tuomioistuimen eteen. Nuttuni oli puolittain riekaleina, tukkani epäjärjestyksessä ja pääni vuoti verta, mutta katseessani ja asennessani oli jotakin, joka antoi heidän ymmärtää, ettei mikään tavallinen mies ollut heidän edessään. Ei ainoakaan käsi liikahdannut minua pidättämään, ja ennen en pysähtynyt, ennenkuin seisoin erään pienen, vanhan ja hirvittävän näköisen miehen edessä, jonka harmaa parta ja käskevä ilme sanoi minulle, että hän oli sekä ikänsä että arvonsa puolesta ensimmäinen.

"Herra", sanoin minä, "te tahdotte kenties sanoa minulle, mistä syystä väkivaltaisesti on hyökätty kimppuuni ja tuotu minut tänne. Olen kunniallinen soturi kuten tuokin upseeri tuolla, ja minä vaadin, että viipymättä laskette meidät molemmat vapaiksi."

Sanojani seurasi pahaa ennustava hiljaisuus. Ei ole miellyttävää seisoa kahdentoista naamioidun henkilön edessä, ja tuntee kahdentoista kostonhimoisen italialaisen silmien kiinteästi tuijottavan. Seisoin, kuten ylpeän sotilaan sopi, ja en voinut olla ajattelemaan, kuinka paljon huomiota arvokkaisuuteni ja ryhtini tuotti Conflansin husaareille. En usko, että joku muu olisi käyttäytynyt paremmin näissä vaikeissa olosuhteissa; minä katselin pelottomasti edessäni olevia kolkkoja miehiä ja odotin vastausta. Harmaapartainen keskeytti vihdoin hiljaisuuden.

"Kuka on tämä mies?" kysyi hän.

"Hänen nimensä on Gerard", sanoi pieni hovimestari ovelta.

"Eversti Gerard", sanoin minä. "En tahdo teitä pettää, olen Etienne Gerard, useita kertoja mainittu pikasanomissa ja suositeltu kunniamiekan saantiin. Olen kenraali Suchet'n adjutantti ja vaadin, että minut viipymättä päästetään vapaaksi, samoin kuin aseveljenikin, joka tuolla seisoo."

Sama kauhua herättävä hiljaisuus vallitsi salissa, ja samat kaksitoista säälimätöntä silmäparia tuijottivat minuun. Harmaapartainen rupesi jälleen puhumaan.

"Hänen vuoronsa ei ole vielä, kaksi nimeä on listalla ennen häntä." —

"Hän pääsi käsistämme ja syöksyi tänne."

"Odottakoon kunnes vuoronsa tulee; viekää hänet alas puukellariin." —

"Mutta jos hän tekee vastarintaa, teidän ylhäisyytenne?" —

"Työntäkää puukko hänen ruumiiseensa. Tuomioistuim on teidän puolellanne. Viekää hänet pois, kunnes olemme tehneet selvän näistä toisista."

Miehet tulivat luokseni; silmänräpäyksen ajan ajattelin tehdä vastarintaa. Olisin saavuttanut sankarikuoleman; mutta kuka oli täällä sitä näkemässä ja todistamassa? Ei auttanut muu kuin mukautua kohtaloonsa. Olen ollut niin monissa vaaroissa ja olen aina selviytynyt niistä onnellisesti, niin että olen oppinut luottamaan onnentähteeni. Antauduin siis näiden lurjusten käsiin, ja minut vietiin ulos salista; gondoolinohjaaja kulki vieressäni puukko valmiina kädessään. Luin hänen ilkeistä silmistään, että hänelle olisi ollut todellinen tyydytys, jos olisin antanut hänelle aiheita syöstä sen ruumiiseeni.

Kerrassaan omituisia nämä Venetsian suuret rakennukset – palatsit, linnoitukset ja vankilat, kaikki löytyy niissä. Minut vietiin pitkän käytävän läpi, joka päättyi pimeisiin kivirappusiin, joita myöten tultiin erääseen lyhyeen käytävään, jossa oli kolme ovea. Minut työnnettiin yhdestä näistä sisälle, ja ovi pantiin lukkoon. Ainoa valo, joka tunkeutui luokseni, tuli pienestä käytävän puoleisen seinän halkeamasta. Hapuillen ja tunnustellen minä tutkin huolellisesti komeron, johon olin joutunut. Päätän siitä, mitä olin kuullut, ymmärsin, että minut vietäisiin täältä pian tuomioistuimen eteen; mutta luontoni on sellainen, etten koskaan voi jättää mitään pelastumisen mahdollisuutta koettelematta.

Kopin kivilattia oli niin kostea, ja muurit parin jalan korkeudelta niin homehtuneet, että oli selvä, että se oli veden alla. Vain vino reikä katon rajassa oli ainoa aukko, josta saattoi tulla valoa ja ilmaa. Sen kautta näin kirkkaan tähden minulle tuikkivan, ja se herätti minussa toivoa ja lohdutusta. En ole koskaan ollut uskovainen, vaikkakin sellaista ihmistä olen aina kunnioittanut; mutta muistan, että sinä yönä, kun tähti tuikki minulle, näytti se minusta kaikkinäkevältä silmältä, ja minusta tuntui samalta, miltä nuoresta, huolestuneesta rekryytistä täytyy tuntua taistelussa, kun hän näkee everstinsä tyynen katseen kääntyvän häneen.

Vankilassani oli kolme seinää kivistä, mutta neljäs oli puusta, ja huomasin, että se oli aivan äskettäin siihen tehty. Todennäköisesti oli siihen laitettu väliseinä, ja siten jaettu suuri koppi kahteen pieneen. Mutta eivät vanhat muurit eivätkä kurjat ikkunat tarjonneet mitään mahdollisuutta pakenemiseen, yhtävähän kuin jykevä ovikaan. Puuseinä oli siis ainoa, jota kannatti tutkia. Järki sanoi minulle, että jos tunkeutuisin sen läpi – mikä ei näyttänyt vaikealta – tulisin vain toiseen koppiin, yhtä ahtaaseen kuin se, jossa nyt olin. Kuitenkin olen aina kernaimmin halunnut toimia kuin panna kädet ristiin, ja tutkin siitä syystä puuseinää hyvin huolellisesti. Kaksi lautaa oli niin kehnosti lyöty yhteen, että saatoin ne helposti irroittaa. Haeskelin ympäristöstäni jotain asetta ja löysin nurkasta vanhan sängynjalan. Panin sen toisen pään lautojen väliin, ja olin juuri vääntämäisilläni ne erilleen, kun nopeitten askelten kaiku sai minut pysähtymään ja kuuntelemaan.

Toivon, että voisin unohtaa sen, mitä nyt kuulin. Olen nähnyt monien satojen miesten kaatuvan sodassa, ja olen itsekin ollut samassa vaarassa monen monta kertaa; mutta sehän oli vain jaloa kilvoittelua ja sotilasvelvollisuuksien täyttämistä. Se oli jotain aivan toista kuin kuulla ihmistä murhattavan tässä pyöveleitten luolassa. Kuulin kuinka jotakuta tyrkittiin käytävässä, jotakuta, joka teki vastarintaa ja joka heittäytyi oveani vasten ohimennessään. Häntä tuotiin varmaankin kolmannelta kopista, joka oli kauimpana minun komerostani. "Auttakaa, auttakaa!" huusi hän, ja sitten kuulin iskun ja kiljahduksen. "Auttakaa, auttakaa!" huusi hän uudelleen, ja sen perästä: "Gerard! eversti Gerard!" Jalkaväen kapteeniparka oli siellä murhaajien käsissä. Päästin huudahduksen ja potkin ovea; kuulin hänen vielä kerran huutavan, ja sitten oli kaikki hiljaista.

Minuuttia myöhemmin kuulin jonkinlaista veden loiskinaa, ja tiesin, ettei ihmissilmä enää koskaan saisi nähdä Auret'a. Hän oli mennyt samaa tietä kuin niin monet sadat muut, joiden nimet sinä talvena Venetsiassa katosivat rykmentin nimiluetteloista.

Askeleita kuului jälleen käytävässä, ja ajattelin, että nyt tultiin hakemaan minua. Mutta sen sijaan avattiin viereisen kopin ovi, ja joku vietiin sieltä ulos. Kuulin askeleitten kääntyvän rappusia ylös. Kävin heti lautoihin käsiksi, jotka jonkun minuutin työskenneltyäni sain niin irti, että saatoin ottaa ne pois paikoiltaan. Aukon läpi ryömien tulin nyt toiseen koppiin, joka oli, kuten otaksuin, toinen puoli huoneestani. Ei ollut helpompi paeta täältä kuin omasta kopistanikaan, sillä täällä ei ollut toista lautaseinää, ja ovi oli lukossa. Oli mahdotonta keksiä jotain jälkeä siitä onnettomasta, joka oli täältä laahattu pois. Palasin jälleen omaan koppiini, asetin laudat paikoilleen ja kokosin kaiken rohkeuteni odotellen milloin minut vietäisiin tuomioistuimen eteen, mikä todennäköisesti oli samaa kuin meneminen kuoleman kouriin.

Kesti kauan, mutta lopulta kuului askeleita käytävässä, ja minä valmistauduin uudelleen olemaan jonkun murhan todistajana sekä kuulemaan uhri-paran kiljuntaa. Mutta ei kumpaakaan tapahtunut. Vanki suljettiin väkivallatta koppiin. En saanut aikaa tirkistellä raosta, sillä seuraavassa silmänräpäyksessä lyötiin oma oveni auki, ja petollinen gondolinohjaaja ja eräs toinen mies astuivat koppiini. "Tulkaa, ranskalainen", sanoi hän. Hän piti verellä tahrattua veistänsä suuressa karvaisessa kädessään, ja luin hänen silmistään, että hän odotti vain sopivaa syytä työntääkseen sen sydämeeni. Vastarinta oli turha. Seurasin sanaakaan puhumatta. Minut vietiin kiviportaita ylös siihen komeaan saliin, missä aikaisemmin olin seisonut salaisen tuomioistuimen edessä. Minut tyrkättiin sisään, mutta hämmästykseni huomasi, etten ollut se, johon tuomioistuimen huomio oli kiintynyt. Yksi sen jäsenistä, pitkä, nuori mies, seisoi tuomioistuimen edessä, puhuen matalalla, rukoilevalla äänellä. Hänen äänensä vapisi levottomuudesta, ja hänen kätensä tekivät kummallisia liikkeitä tai pusertuivat ristiin ankarassa mielenliikutuksessa. "Te ette voi tehdä sitä! Te ette voi tehdä sitä!" huusi hän. "Minä rukoilen tuomioistuinta harkitsemaan päätöstänsä." – "Astu syrjään, veli!" sanoi vanha mies, joka johti kokousta. "Se asia on ratkaistu, ja nyt on toisen vuoro."

– "Taivaan tähden, olkaa sääliväinen", huusi nuori mies. – "Me olemme jo olleet sääliväisiä", vastasi toinen. "Kuolema olisi ollut sellaisesta rikoksesta vähäpätöinen rangaistus. Olkaa nyt hiljaa ja antakaa oikeuden jatkaa työtään!" Näin nuoren miehen epätoivon valtaamana vaipuvan tuolilleen. Minulla ei kuitenkaan ollut aikaa tutkiskella, mikä hänen mieltänsä niin liikutti, sillä hänen yksitoista virkaveljeänsä olivat jo kiinnittäneet synkän katseensa minuun. Ratkaiseva hetki oli käsissä.

"Tekö olette eversti Gerard?" lausui tuo kauhua herättävä vanha mies.

"Minä olen." – "Senkö ryövärin adjutantti, joka kutsuu itseään kenraali Suchet'ksi ja joka toimii tuon Pääryövärin Bonaparten nimessä?"

Olin vastaamaisillani hänelle, että hän oli valehtelija, mutta aikanaan on vastaan sanottava, aikanaan vaiettava.

– "Olen kunnollinen soturi", sanoin minä, "olen totellut saamiani määräyksiä ja tehnyt velvollisuuteni."

Veri nousi vanhan miehen päähän, ja hänen silmänsä hehkuivat naamion läpi.

"Te olette varkaita ja ryöväreitä kaikki tyyni", huusi hän. "Mitä teillä on täällä tekemistä? Te olette ranskalaisia. Miksi ette pysy Ranskassa? Olemmeko pyytäneet teitä tänne Venetsiaan? Missä ovat meidän taulumme? Missä ovat San Markuksen hevoset? Keitä te olette ryöstämään näitä aarteita, joita esi-isämme ovat niin monien vuosisatojen aikana koonneet? Venetsia oli suuri kaupunki, silloin kuin Ranska oli vielä autio. Teidän juopot ja tappelunhaluiset taitamattomat sotamiehenne ovat hävittäneet pyhimysten ja sankariemme muistomerkkejä. Mitä teillä on tähän sanomista?"

Hän oli tosiaankin kauhea vanha mies, hänen harmaa partansa törötti jäykkänä raivosta, ja hän sähisi lyhyet kysymyksensä kuin viili koira. Olisin voinut sanoa hänelle, että hänen taulunsa olivat hyvässä turvassa Pariisissa, etteivät hänen hevosensa olleet suurenkaan melun arvoisia, ja että hän voi nähdä sankareita – en halunnut sanoa mitään pyhimyksistä tarvitsematta mennä takaisin esi-isien

luo, niin, tarvitsematta liikahtaa tuolistaankaan; tämän kaiken olisin voinut sanoa hänelle, mutta se olisi ollut samaa kuin väitellä uskonnosta mamelukkien kanssa. Kohautin olkapäitäni enkä vastannut mitään.

"Vangilla ei ole mitään sanottavaa puolustukseksensa", sanoi eräs naamioiduista tuomareistani.

– "Onko kenelläkään mitään muistuttamista ennen tuomion julistamista?" kysyi vanha mies antaen katseensa siirtyä tuomarista toiseen. – "Minulla on kyllä jotain muistuttamista", sanoi yksi heistä, "mutta minun on vaikea esittää se loukkaamatta erään veljen tunteita, tahdon senvuoksi vain huomauttaa, että on olemassa aivan erikoinen syy tuomita tälle upseerille oikein esimerkillinen rangaistus." – "En ole sitä unohtanut", vastasi presidentti. Kääntyen nuoren epätoivoisen miehen puoleen hän sanoi: "Veli, jos tuomioistuimen täytyy toimia tässä asiassa vastoin teidän toivomuksianne, tahtoo se antaa teille runsaan korvauksen eräässä toisessa." —

Nuori mies, joka minun tullessani oli puhunut tuomioistuimen edessä, horjui jaloillaan. "En voi kestää sitä. Teidän ylhäisyytenne suokoon minulle anteeksi. Tuomioistuin voi toimia ilman minua. Olen sairas. Olen järjiltäni." Käsiään hurjasti heilutellen syöksyi hän ulos salista. – "Antaa hänen mennä", virkkoi vanha mies. "Onhan enemmän kuin voi vaatia lihalta ja vereltä, että hän jäisi tämän katon alle. Mutta hän on oikea venetsialainen, ja kun ensimmäinen suvi on ohi, tulee hän ymmärtämään, ettemme voineet toimia toisin."

Minut oli unohdettu tämän kohtauksen aikana, ja vaikka olenkin mies, joka ei ole tottunut tulemaan laiminlyödyksi, olisin ollut peräti onnellinen, jos olisin saanut jäädä huomaamattomaksi. Mutta nyt katsoi vanha presidentti jälleen minuun kuin tiikeri, joka palaa saaliinsa luo. "Te saatte maksaa kaikesta; on oikeus ja kohtuus, että sen teette", puhui hän. "Te, nousukas seikkailija ja muukalainen olette rohjennut luoda silmänne Venetsian doogin pojantytäreeseen, joka oli jo kihloissa Lorendansin perillisen kanssa. Se, joka nauttii tällaisia etuoikeuksia, saa maksaa niistä kalliisti."

"Ei suinkaan enempää kuin mikä niiden arvo on", sanoin minä. – "Puhumme siitä sitten, kun olette suorittanut osan velastanne", sanoi hän; "luulenpa ettette silloin ole niin kovin suuri suustanne. Matteo, vie vanki takaisin koppiin. Nyt on maanantai-yö. Älkää antako hänelle ruokaa eikä juomaa, ja tuokaa hänet jälleen tuomioistuimen eteen keskiviikkona yöllä. Olemme silloin päättäneet, millä tavalla hänen on kuoltava."

Tämä ei ollut mikään miellyttävä käänne, mutta se oli kuitenkin lykkäys, ja vähäisestäkin armosta on kiitollinen, kun sivullaan on hurjimus veren tahraama puukko kädessään. Mies veti minut pois salista, ja sysäsi portaita alas koppiin. Ovi lukittiin, ja minut jätettiin omiin mietteisiini.

Ensimmäinen ajatukseni oli laittautua yhteyteen onnettomuustoverini kanssa. Odotin kunnes askeleet olivat häipyneet, otin sitten varovasti laudat paikoiltaan ja kurkistin sisään. Valo oli niin heikko, että töin tuskin saatoin eroittaa haamun, joka oli kyyristynyt nurkkaan. Mutta voin erottaa äänen, joka rukoili niin, kuin rukoilee se, joka on kuolemantuskassa. Laudat mahtoivat ritistä, sillä kuulin hämmästyä ilmaisevan huudahduksen.

"Rohkeutta, ystävä, rohkeutta!" sanoin minä. "Kaikki ei ole vielä hukassa. Rohkeutta, sillä Etienne Gerard seisoo vierellänne." – "Etienne!" – Se oli naisen ääni – ääni, joka aina soi korvissani kuin musiikki. Minä pujottauduin aukosta sisälle ja kiedoin hänet syliini. "Lucia! Lucia!" huusin minä.

Nyt kuului pitkän aikaa vain Lucia! ja Etienne! sillä tällaisena hetkenä ei voi sanoa muuta. Hän tointui ensin. "Voi, Etienne, ne tappavat sinut. Kuinka sinä olet joutunut heidän käsiinsä?"

– "Vastatessani kirjeeseesi." – "Kirjeeseeni? En ole kirjoittanut mitään kirjettä."

"Ne kamalat roistot! Entäs sinä?"

"Juuri kuten sinäkin, Lucia, en minäkään ole mitään kirjettä kirjoittanut."

"He ovat kiertäneet meidät molemmatkin samaan paulaan."

"Minusta ei ole väliä, Lucia, minua ei uhkaa mikään vaara; ne ovat lähettäneet minut aivan yksinkertaisesti takaisin koppiini."

"Voi, Etienne, Etienne, ne tappavat sinut; Lorenzo on täällä."

"Se vanha harmaapartainenko?"

"Ei, ei, nuori, tummaverinen mies. Hän rakasti minua, ja minä luulin rakastavani häntä, kunnes – kunnes opin tuntemaan, mitä rakkaus on, Etienne. Hän ei koskaan anna sinulle anteeksi. Hänen sydämensä on kivistä."

"Tehköt minulle mitä tahtovat, he eivät ainakaan voi ryöstää minulta menneitten päivien onnea, Lucia. Mutta sinä – miten käy sinun?"

– "Ah, siitä ei kannata puhua. Hetkinen tuskaa ja sitten on kaikki ohitse. He pitävät sitä häpeän merkinä, mutta minä olen kantava sitä kunniamerkkinä, koska sinun tähtesi saan sen."

Hänen sanansa saivat vereni jähmettymään. Kaikki seikkailuni eivät olleet mitään verrattuina siihen hirveään tuskaan, joka minut nyt valtasi.

"Lucia! Lucia!" huudahdin minä, "taivaan tähden sano minulle, mitä nuo ryövärit aikovat sinulle tehdä. Sano se minulle, Lucia, sano."

"Minun ei pitäisi sanoa sitä sinulle, Etienne, sillä sinusta se tuntuu pahemmalta kuin mitä se itse asiassa on. Mutta teen sen kumminkin, jotta et luulisi sen olevan jotain vieläkin pahempaa. Presidentti on määrännyt, että toinen korvistani on leikattava ollakseni ainiaaksi merkitty, sentähden että olen rakastanut ranskalaista."

Hänen korvansa! Tuo pieni rakas korva, jota niin usein olin suudellut. Koettelin kädellä hänen sametin pehmeää korvalehteään, tullakseni vakuutetuksi, ettei tätä pyhäinhäväämistä oltu vielä tehty. Vannon, että vain ruumiini yli he voisivat päästä käsiksi tähän korvaan. – "Älä välitä siitä, Etienne – mutta olen kuitenkin iloinen, että hiukkasen välität."

"Ne eivät tule sinuun koskemaan – nuo pirut."

"Toivon vielä, Etienne. Lorenzo on siellä. Hän vaiken, kun tuomioni julistettiin, mutta hän on varmasti puhunut puolestani, sittenkuin minut oli viety pois."

Niin onkin. Kuulin hänen puhuvan.

"Hän on varmaankin pehmittänyt heidän sydämensä."

Tiesin, ettei niin ollut, mutta kuinka olisin voinut sanoa sitä hänelle? Ja kuitenkin olisin hyvin voinut sen tehdä, sillä naisen varmallalla vaistolla hän arvasi sen vaikenemisestani.

"He eivät tahtoneet kuulla häntä! Älä pelkää sitä kertoa minulle, rakas! Sinä saat nähdä, että ansaitsen urhoollisen soturin rakkauden. Missä Lorenzo nyt on?"

"Hän poistui salista."

"Silloin on hän varmasti poistunut koko palatsista."

"Niin luulen."

"Hän on jättänyt minut oman onneni nojaan. Etienne! He tulevat!"

Kuulin tosiaankin etäältä askeleita ja avainten helinää. Miksi he nyt tulivat, kun ei kerran ollut muita vankeja tuotavana oikeuden eteen? He tulivat siis täyttämään rakastetulleni tuomittua hirmuista rangaistusta! Seisoin Lucian ja oven välissä ja tunsin jäsenissäni leijonan voimat. Ennen työntäisin talon nurin kuin sallisin heidän koskea Luciaan.

"Mene takaisin! Mene takaisin", huusi hän, "ne tappavat sinut, Etienne."

Minun henkeni ei ole vaarassa. Rakkautesi tähden, mene takaisin, Etienne. Ei se ole mitään. En päästä ääntäkään. Et tiedä siitä mitään, ennenkuin se on jo ohi."

Hän painiskeli kanssani, tuo hento olento, ja jollain ihmeellisellä voimalla veti hän minut aukon luokse. Mutta päähäni pälkähti salaman nopea ajatus.

"Me voimme pelastua", kuiskasin minä. "Tee nopeasti ja vastustelematta mitä käsken. Mene minun koppiini. Nopeasti!"

Työnsin hänet aukon läpi ja autoin häntä asettamaan laudat paikoilleen. Olin ottanut hänen viittansa. Sen kietaisin ympärilleni ja ryömin kopin pimeimpään nurkkaan. Siellä makasin, kun ovi aukeni, ja useita miehiä tuli sisään. Olin päätelty, ettei heillä ollut lyhtyä mukanaan, koska he eivät sitä ennenkään olleet käyttäneet. Heidän silmissään minä näytin mustalta möhkäleeltä maatessani siinä nurkassa.

"Tänne valoa", sanoi eräs miehistä. – "Ei, ei, piru viekoon!", huusi raaka ääni, josta tunsit Matteo-roiston. "Tämä on pilaa, josta minä en pidä, ja kuta enemmän sitä tuumailen, sen vähemmin minua haluttaa sitä tehdä. Olen hyvin pahoillani, Signora, mutta tuomioistuimen käskyä täyty; noudattaa."

Ensimmäinen ajatukseni oli ponnahtaa ylös ja syöksyä ulos avonaisesta ovesta. Mutta mitä se Luciaa hyödyttäisi! Edellyttäen, että pääsisin pakoon, olisi hän heidän vallsaansa, kunnes tulisin takaisin avun kera, sillä yksin en voinut häntä pelastaa. Kaikki tämä välähti salaman nopeudella päässäni ja tulin siihen johtopäätökseen, että ainoa keino oli maata hiljaa, odottaa mitä tuleman piti ja antautua kohtalon huomaan. Miehen karkea käsi kopeloitsi tukassani – tukassani, jota vain naisen käsi oli kosketellut. Seuraavassa silmänräpäyksessä oli hän tarttunut korvaani, ja väristys, ikäänkuin jos minua olisi poltettu tulisella raudalla, kulki ruumiini läpi. Purin huuliani voidakseni olla huutamatta ja tunsin veren vuotavan pitkin niskaani ja selkäni.

"Kas niin! Tattis taivaalle, että se on ohi", sanoi mies taputtaen minua ystävällisesti poskelle. "Olette ollut urhea tyttö, signora, sen voin teistä sanoa, mutta toivoisin, että teillä olisi ollut parempi maku kuin rakastua ranskalaiseen. Saatte kiittää häntä ettekä minua siitä, mitä minun on nyt täytynt teille tehdä."

Mitpä saatoin tehdä muuta kuin maata aivan hiljaa ja kiristellä hampaitani avuttomuudessani. Samalla kuitenkin lievensi tuskaani ja raivoani se ajatus, että olin kärsinyt naisen puolesta, jota rakastin. Miesten tapa aina on sanoa naisille, että he mielellään kärsisivät mitä tuskaa tahansa heidän tähtensä; mutta minun etuoikeutenani oli näyttää, etten ollut luvannut enempää kuin saatoin täyttää. Ajattelin myös, kuinka jalona tekoani pidettäisiin, kun tämä tapaus kerran tulisi tunnetuksi, ja kuinka ylpeitä Conflansin husaarit tulisivat olemaan everstistään. Nämä ajatukset auttoivat minua kärsimään hiljaa, veren lakkaamatta virratessa niskaani pitkin ja tipahdellessa kivilattialle.

Mutta veren tipahteleminen oli vähällä saattaa minut turmioon.

"Hänestä vuotaa vahvasti verta", sanoi eräs miehistä. "Parasta on, että haet haavurin, muuten löydät hänet huomenna kuolleena."

"Hän makaa aivan hiljaa, eikä ole suutansa avannut", sanoi toinen.

"Säikähdys on tappanut hänet."

"Joutavia, nuori nainen ei kuole niinkään helposti", arveli Matteo. "Olen sitä paitsi leikannut vain pienen palasen; pääasialhan on, että tuomioistuimen merkki on häneen tosiaan lyöty. Nouskaa ylös, signora, nouskaa ylös!"

Hän tarttui hartioihini ja sydämeni lakkasi lyömästä pelosta, että hän tuntisi olkaimet viitan alla.

"Kuinka on laitanne?" kysyi hän. En vastannut mitään. – "Piru viekoon, toivoisinpa, että olisin tässä miehen, enkä naisen kanssa tekemisissä, vaikka hän onkin Venetsian kaunein nainen", lausui gondolinohjaaja. "Tänne Nicola, lainaa minulle nenäliinaasi ja tuo valoa."

Kaikki oli menetetty. Pahin oli tapahtunut. Ei mikään minua voinut pelastaa. Makasin yhä kokoon kyyristyneenä nurkassani, mutta jokainen lihas ruumiissani oli jännitetty kuten villillä kissalla, joka on valmis hyppäämään. Jos minun olisi kuoltava, olin päättänyt, että kuolemani piti olla elämäni arvoinen.

Yksi miehistä oli mennyt hakemaan lyhtyä, Matteo koetti nenäliinalla saada verenvuodon pysähtymään; tuossa tuokiassa olisi salaisuuteni keksitty, mutta äkkiä nousi Matteo pystyyn jääden liikkumattomana seisomaan. Samassa silmänräpäyksessä kuulin sekavaa äänten sorinaa pääni yläpuolella olevan ikkunan luota. Airojen kitinä yhtyi ihmisääniin. Sitten koputettiin ulko-ovelle, ja peloittava ääni jymisi: "Aukaiskaa! Aukaiskaa keisarin nimessä!"

Keisari! Kuten pahat henget pötkivät pakoon pyhimyksen nimeä mainittaessa, niin kiiruhtivat nyt säikähtynein huudahduksin Matteo, palvelijat, hovimestari, miehet, koko ryövärijoukko pakoon tämän sanan kuullessaan. Laukaus pamahti, sitten kirveen isku, ja ovi murrettiin auki. Käytävästä kuului sitten aseitten helinää ja ranskalaisten sotamiesten huutoja. Seuraavassa silmänräpäyksessä juoksi eräs heistä portaita alas ja syöksyi suoraan koppiini. "Lucia!" huudahti hän. "Lucia!" Hän

seisoi himmeässä valossa, hengästyneenä ja kykenemättä puhumaan. Lopulta hän virkkoi: "Enkö ole näyttänyt sinulle, kuinka suuresti sinua rakastan? Saatoinko enempiä tehdä todistaakseni sen sinulle? Olen kavaltanut maani, olen rikkonut valani, olen syössyt ystäväni onnettomuuteen ja pannut henkeni alttiiksi sinut vapauttaakseni."

Se oli nuori Lorenzo Loredan, rakastaja, jonka olin lyönyt laudalta. Minun kävi häntä sääliksi tällä hetkellä; mutta kukin on itseään lähinnä rakkaudessa, ja sille, joka menettää pelin on ainoana lohdutuksena sen menettäminen miellyttävälle ja arvossapidetylle voittajalle. Aioin tämän hänelle selittää, mutta ensimmäiset sanani kuultuaan hän vavahti hämmästyksestä, juoksi käytävään, otti siellä riippuvan lampun ja valaisi sillä kasvojani.

"Tekö se olettekin, te, ilkiö!" huusi hän. "Te kirottu ranskalainen.

Teidän täytyy maksaa minulle se vääryys, jonka olette tehnyt minulle."

Mutta samassa hetkessä hän huomasi kasvojeni kalpeuden ja veren, joka lakkaamatta vuoti korvastani.

"Mitä tämä on?" kysyi hän. "Minkä vuoksi olette menettänyt korvanne?"

Voitin heikkouteni, ja pitäen nenäliinaa korvassani, nousin pystyyn husaarien ylpeänä everstinä.

"Kärsimäni vahinko ei merkitse mitään, herra. Teidän suostumuksellanne, hyvä herra, emme enää puhu näin vähäpätöisestä ja henkilökohtaisesta asiasta."

Mutta Lucia oli tunkeutunut kopistaan ja kertoi koko jutun, samalla hyväillen Lorenzon käsivartta.

"Tämä jalo herrasmies astui minun paikalleni, Lorenzo! Hän on kärsinyt pelastaakseen minut."

Näin italialaisen kasvoista, mikä taistelu hänen sisimmässään kävi, ja tunsin myötätuntoa häntä kohtaan. Lopulta ojensi hän minulle kätensä.

"Eversti Gerard, te olette suuren rakkauden arvoinen. Annan teille anteeksi, sillä vaikka olettekin tehnyt minulle vääryyttä, olette pyytänyt anteeksi jalolla tavalla. Mutta ihmettelen suuresti, että tapaan teidät elävänä. Poistuin tuomioistuimesta ennenkuin teidät tuomittiin, mutta ymmärsin, ettei ketään ranskalaista kohtaan osoitettaisi armahtavaisuutta senvuoksi, että he ovat hävittäneet Venetsian taideteoksia."

"Hän ei ole niitä hävittänyt", huudahti Lucia, "hän on auttanut säilyttämään niitä palatsissamme."

"Ainakin yhtä niistä", sanoin minä suudellen hänen kättänsä.

Tällä tavalla, ystäväni, tulin menettäneeksi korvani. Kaksi päivää yöllisen seikkailuni jälkeen löydettiin Lorenzo sydän lävistettynä Sant Markustorilta. Tuomioistuimen jäsenistä ja sen pyöveleistä ammuttiin Matteo ja kolme muuta, toiset karkoitettiin kaupungista. Lucia, rakastettu Luciani vetäytyi Muranon luostariin, sittenkuin ranskalaiset olivat poistuneet Venetsiasta. Siellä hän on luultavasti vieläkin ihastuttavana abbedissana, joka kenties jo aikoja sitten on unohtanut ne päivät, jolloin sydämemme sykkivät toisiaan vastaan, koko maailman tuntua niin pieneltä verrattuna siihen rakkauteen, joka paloi suonissamme. Tai ehkei niin ole kumminkaan käynyt. Ehkäpä hän ei ole voinut unohtaa. Voi olla hetkiä, jolloin hänen sielunsa rauha häiriintyy, kun hän muistelee vanhaa soturia, joka häntä ammoin häipyneinä päivinä rakasti. Nuoruus ja intohimot ovat olleet ja menneet, mutta gentlemannin sydän ei koskaan muutu, ja Etienne Gerard tahtoo taivuttaa harmaan päänsä hänen edessään ja mielellään uhrata toisenkin korvansa häntä palvellaakseen.

II. Korsikalainen veljeskunta

Kun keisari tarvitsi reilua sotamiestä, muisti hän aina armollisesti Etienne Gerardin nimen, ja harvoin hän sen unohti palkintojen jaossakaan.

Hämmästyttävät tosiseikat, jotka nyt aion kertoa, olen pitänyt salassa niin kauan kuin keisari eli, siitä syystä, että annoin hänelle sellaisen lupauksen, mutta en huomaa kenenkään vahingoittuvan, jos nyt kerron sen tärkeän osan, joka minulla oli ja jonka johdosta tulin salaiseen liittoon keisarin kanssa. Kun keisari palasi kotiin Pariisiin rauhanjulistuksen jälkeen vuonna 1807, vietti hän suurimman osan ajastaan keisarin luona ja Fontainebleaun hovissa. Husaarirykmenttimme ja kaartin ratsutaitoiset jääkärit sijoitettiin myös hoviin. Se on, kuten tiedätte, vain pieni, suurten metsien siimeksessä oleva kaupunki, ja oli merkillistä nähdä sen täyttyvän suurherttuosta ja prinseistä, jotka pyörivät Napoleonin ympärillä, kuten koirat herransa ympärillä, jokainen toivoen saavansa jonkun luupalasen. Kaduilla kuuli puhuttavan enemmän saksaa kuin ranskaa, sillä ne, jotka olivat meitä auttaneet viimeisessä taistelussa, olivat tulleet pyytämään palkintoa, ja ne, jotka olivat taistelleet meitä vastaan, olivat tulleet koettamaan torjua rangaistustaan.

Ja säännöllisesti joka aamu ratsasti pieni mies, jolla oli kalpeat kasvot ja kylmät, harmaat silmät, metsästämään vaiteliaana ja luoksepääsemättömänä, ja koko seurue tuli hänen perässään, koettaen siepata jonkun sanan hänen suustaan. Ja niin, kun hän sattui sille tuulelle, saattoi hän viskellä sadottain neliöpeninkulmia toiselle, tai ottaa sama määrä pois toiselta, siirrellä kuningaskuntia sen tai tämän joen varrelle, tahi sijoittaa jonkun vuorijonon kupeelle. Tämmöinen oli nyt se tapa, jolla hän tavallisesti toimitteli asioitaan, tuo pieni tykistömies, jonka olimme kohottaneet niin korkealle miekoillamme ja pajuneteillamme.

Hän oivalsi myöskin varsin hyvin, mistä hänen mahtinsa oli peräisin, ja me tiesimme sen myös. Myönsimme, että hän oli maailman parhain johtaja, mutta emme myöskään unohtaneet, että hänellä oli parhaimmat soturit johdettavanaan.

Eräänä kauniina päivänä, kun istuin vahdissa pelaten korttia nuoren jääkäri Morat'n kanssa, aukeni ovi, ja sisään astui Lasalle, everstimme. Morat ja minä ponnahtimme pystyyn ja tervehdimme.

"Poikaseni", sanoi hän taputtaen minua olalle, "keisari haluaa puhua kanssanne kello neljä."

Huone rupesi pyörimään silmissäni kuultuani nämä sanat. "Mitä sanotte?" huudahdin minä. "Keisariko?"

"Juuri hän", sanoi eversti hymyillen ällistykselleni.

"Mutta keisarihan tuskin aavistaa olemassa-oloani, eversti", vastustin minä, "minkätähden hän käänsi minua luokseen?"

"Niin, se on juuri se, jota minäkään en voi ymmärtää", vastasi Lasalle viiksiään kierrellen. "Ehkä tämä on teille onnenpotkaus, kuka tietää; voi olla, että se on ensimmäinen askel kolmikolkkahattua kohden."

Hän jätti minut ystävällisesti nyökäten ja luvaten tulla hakemaan minua linnaan. Kello puoli neljä tuli hän jälleen luokseni, hymyilevänä ja sydämellisenä kuten tavallisesti, istuutui tuolille ojentaen koipensa pitkin pituuttaan ja puhui tavallisella meluavalla tavallaan.

"Asian laita on seuraava, poikaseni. Olin aamupäivällä keisarin luona hänen yksityishuoneessaan, kun hänelle tuotiin kirje. Hän aukaisi sen, ja samassa vavahti hän niin ankarasti, että paperi putosi lattialle. Otin sen ylös, mutta hän tuijotti eteensä seinään, ikäänkuin olisi nähnyt jonkun kummituksen. 'Fratelli dell Ajaccio', mutisi hän, ja sitten vielä kerran: Fratelli dell Ajaccio! Minä en oikein osaa italiaa, enkä ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti! Sain sen käsityksen, että hän oli kadottanut järkensä, ja te olisitte luullut samoin, jos olisitte nähnyt hänen silmänsä. Hän luki kirjeen ja istui sitten liikkumatta puolisen tuntia tai enemmän."

No niin, viimein tuli hän kuitenkin entiselleen.

"Otaksun, Lasalle", sanoi hän, "että teillä on yksi ja toinen reipas upseeri kymmenennessä?"

"Sellaisia he ovat kaikki tyyni, sire", vastasin minä.

"Jos te valitsisitte yhden, johon voi luottaa jos niin tarvitaan, mutta joka ei liikoja mietiskelisi, te ymmärrätte minut kyllä, Lasalle, – kenen silloin valitsisitte?"

Käsitin, että hän tarvitsi miehen, joka ei liikoja tuumiskelisi hänen suunnitelmiaan.

"Minulla on eräs", sanoin minä, "joka on pelkkää kannuksia ja viiksiä, ja joka ei juuri muuta ajattele kuin naisia ja hevosia."

"Hän on mies, jota minä tarvitsen", sanoi Napoleon. 'Laittakaa hänet yksityishuoneeseeni kello neljä.' Näin se kävi, ja nyt matkaan, sillä keisari ei koskaan anna anteeksi puuttuvaa täsmällisyyttä."

Kaukana siitä että minua olisivat miellyttäneet ne syyt, joiden nojalla eversti valitsi minut. Hän taisi huomata sen kasvoistani, sillä hän puhkesi nauramaan täyttä kurkkua ja taputteli minua hyväntahtoisesti olalle mennessämme linnan pihan poikki.

Viisi minuuttia myöhemmin seisoin keisarin edessä. Hän silmäili minua ystävällisesti ja viittasi pysähtymään oven suuhun.

De Meneval kirjoitti hänen sanelunsa mukaan, ja aina ajatuksen lausuttuaan silmäili hän sihteeriään kosteilla koiran silmillään.

"Riittää. Voitte mennä", sanoi keisari äkkiä. Kun sihteeri oli poistunut huoneesta, astui keisari kädet selän takana luokseni ja silmäili minua kiireestä kantapäähän sanaakaan lausumatta.

Vaikka hän itse oli pienikasvuinen, näki hän mielellään suuria miehiä ympärillään, ja siksipä arvaan ulkomuotoni häntä miellyttäneen.

"No, monsieur Gerard", sanoi hän viimein osoittaen etusormellaan yhtä turkistakkini kultanappia, "minulle on ilmoitettu, että te olette hyvin ansiokas nuori upseeri. Everstinne antaa teistä erinomaisen arvostelun."

Olisin mielelläni tahtonut antaa hänelle loisteliaan vastauksen, mutta en keksinyt tällä hetkellä mitään sanomista lukuunottamatta Lasallen tyhmää "pelkkää kannuksia ja viiksiä", ja siihen se päättyi, etten vastannut kerrassaan mitään.

Keisari tarkasteli tarkkaavaisesti kasvojani ja sanoi sitten: "Minä luulen, että te olette juuri se mies, jota tarvitsen. Urhoollisia ja lahjakkaita miehiä on kaikkialla ympärilläni, mutta urhoollista miestä, joka –." Hän ei lausunut tarkoitustansa loppuun, ja tunnustaa täytyy, etten ymmärtänyt, mihin hän tähtäsi. Tyydyin vakuuttamaan hänelle, että hän saattoi luottaa minuun kuolemaan saakka.

"Tehän olette, mikäli tiedän, oivallinen miekkailija?" sanoi hän.

"Jotenkin hyvä, sire", vastasin minä.

"Teidät valittiin rykmentistänne taistelemaan Chambarantin husaarien mestarimiekkailijan kanssa?"

"Toverini osoittivat minulle sen kunnian, sire."

"Ja saadaksenne harjaantumista, te loukkasitte kuutta miekkailu-mestaria viikkoa ennen kaksintaistelua?"

"Minun onnistui suorittaa seitsemän kaksintaistelua yhtä monessa päivässä, sire."

"Älkää antako meidän toistamiseen kuulla moisista vehkeistä, monsieur", ärjäsi hän äkillisen vihanpuuskan valtaamana, joka vaikutti aivan jäätävästi. "Luuletteko te, että minä pidän veteraanejani miekkailumestareina, jotka olisivat teidän maalitauluinanne. Kuinka minä voisin katsoa Eurooppaa kasvoista kasvoihin, jos sotilaani kääntävät miekkansa toisiaan vastaan? Antakaahan minun kuulla vielä kerran, että te kaksintaistelette, ja minä olen musertava teidät näiden sormieni väliin."

Näin hänen pienen paksun kätensä vilahtavan silmiäni ohi, ja hänen äänensä oli tullut tavattoman käheäksi. Kunniani kautta, tällä hetkellä olisin ilolla vaihtanut osaa jonkun yksinäisen sotamiehen kanssa, joka seisoo koko vihollisjoukkoa vastassa. Hän kääntyi pöytään päin, ja kun hän jälleen näytti minulle kasvonsa, olivat kaikki myrskyn jäljet kadonneet, ja hänen kasvoillaan oli tuo merkillinen hymy, joka näkyi vain huulista, ei milloinkaan silmistä.

"Minä tarvitsen taitavaa miekkaa, monsieur Gerard", sanoi hän, "ja on erinäisiä syitä, joiden vuoksi valitsen teidät. Mutta ennen kaikkea minun täytyy vaatia teiltä vaitioloa. Niin kauan kuin on tarpeellista, ei se, minkä tänään yhdessä tulemme suorittamaan, saa tulla kenenkään muun tietoon."

Kumarsin.

"Edelleen en välitä teidän arveluistanne tai ehdotuksistanne; toivon vain, että te tarkasti suoritate, mitä teiltä vaaditaan."

Kumarsin taas.

"Miekkanne minä tarvitsen, en ymmärrystäni. Minä pidän huolta ajattelemisesta, ymmärrätkö?"

"Kyllä, sire."

"Tiedätkö missä päin metsässä on suuri kaksirunkoinen honka, jonka luokse metsäkoirat kootaan?"

Jos hän olisi tiennyt, että kohtasin erään pienen ystäväntäni samaisen puun alla kolme kertaa viikossa, ei hän olisi minulta sitä kysynyt. Kumarsin jälleen äänettömänä.

"Hyvä! Tahdotteko tavata minut siellä kello kymmenen tänä iltana."

Olin jo päässyt niin pitkälle, etten enää mistään hämmästynyt. Jos hän olisi pyytänyt, että ottaisın hänen paikkansa keisarillisella valtaistuimella, ei minulla olisi ollut muuta vastausta kuin äänetön kumarrus.

"Me etenemme kauemmaksi metsään yhdessä", sanoi keisari. "Teillä tulee olla aseenne miekka, mutta ei pistooleja. Te ette saa kiinnittää minuun pienintäkään huomiota, ja minä en puhu teille mitään. Me lähdemme kulkemaan äänettöminä. Ymmärrätkö?"

"Ymmärrän, sire."

"Kuljettuamme jonkun matkaa, tulemme näkemään miehen tai todennäköisesti kaksi erään tietyn puun alla. Me lähestymme heitä. Jos annan teille merkin minua puolustaa, tulee teillä olla miekkanne valmiina. Jos sensijaan puhelen näiden miesten kanssa, täytyy teidän odottaa ja katsoa, mitä tuleman pitää. Jos käy välttämättömäksi teidän paljastaa säilänne, on teidän pidettävä huolta, ettei kumpikaan heistä, jos niitä on nimittäin kaksi, pääse käsistämme. Olen itse auttava teitä."

"Sire", puhkesin minä puhumaan, "olen vakuutettu, että kahdessa ei ole minulle liikaa; mutta eiköhän olisi parempi ottaa joku tovereistani mukaan, ettei teidän tarvitsisi ottaa osaa sellaiseen taisteluun."

"Kas, kas vaan", sanoi hän kärsimättömästi. "Minä olin sotilas, ennenkuin tulin keisariksi. Ettekö sitten usko, että tykkimiehelläkin on miekka yhtä hyvin kuin jollain husaarilla? Mutta käskin teidän olla väittämättä vastaan. Olkaa hyvä ja tehkää kirjaimellisesti mitä sanon. Jos miekat ovat kerran vedetyt huotrintaan, ei kumpainenkaan niistä kahdesta miehestä saa päästä elävänä."

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.